

კომპლექსური დავალება მომზადდა სამოქალაქო განათლების პროგრამის „მომავლის თაობა“ ფარგლებში, რომელსაც ახორციელებს ორგანიზაცია PH International სამოქალაქო განათლების პედაგოგთა ფორუმთან და 8 რეგიონულ პარტნიორ ორგანიზაციასთან ერთად. პროგრამა საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ხელშეწყობითა და აშშ საერთაშორისო განვითარების სააგენტოს (USAID) დაფინანსებით ხორციელდება.

დავალებებში გამოყენებულია პროგრამის „მომავლის თაობა“ ფარგლებში მომზადებული რესურსები:

თემატური ბლოკი:

თემი, რომელშიც ვცხოვრობთ

სამიზნე ცნება:

დემოკრატია

საკითხი:

დისკრიმინაცია და ტოლერანტობა

კომპლექსური დავალების პირობა:

წარმოიდგინეთ, რომ ხართ ტელევიზიის ჟურნალისტი და ამზადებთ 3 წუთიან ვიდეო სიუჟეტს დისკრიმინაციისა და ტოლერანტობის შესახებ.

გსურთ მაყურებელს გააცნოთ დისკრიმინაციის არსი, მისი შედეგები და ტოლერანტობა, როგორც დისკრიმინაციასთან ბრძოლის გზა.

სიუჟეტში თვალნათლივ უნდა წარმოაჩინოთ

- რა არის დისკრიმინაცია და რა კავშირი აქვს მას ადამიანის უფლებებთან?
- რა ფაქტორები იწვევს დისკრიმინაციას და რომელ პრობლემათა წინაშე დგებიან ადამიანები დისკრიმინაციის გამო?
- ვინ და როგორ უნდა დაიცვას მოქალაქეები დისკრიმინაციისგან?
- რა როლი აქვს თითოეულ მოქალაქეს არადისკრიმინაციული და ტოლერანტული საზოგადოების ჩამოყალიბებაში?
- რა ბერკეტები და მექანიზმები არსებობს ტოლერანტული, არადისკრიმინაციული გარემოს ჩამოყალიბების ხელშეწყობისთვის, როგორც ადგილობრივ, ასევე საერთაშორისო დონეზე?

პრაქტიკული რჩევები კომპლექსურ დავალებაზე მუშაობისთვის:

- კომპლექსურ დავალებაზე მუშაობისთვის დაამუშავეთ მასალა „ყველა განსხვავებულია-ყველა თანასწორია“
- სამოქალაქო განათლების დამხმარე სახელმძღვანელოში "როგორ გავხდეთ აქტიური მოქალაქე" ნახავთ ტერმინთა განმარტებებს (აპარტიდი, გაერო, გენდერული თანასწორობა, დისკრიმინაცია, ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაცია). გვ. 87-90
- იმისთვის, რომ გაერკვეთ, თუ როგორ გვიცავს კანონი დისკრიმინაციისგან, გაეცანით საქართველოს კონსტიტუციას საქართველოს კანონს დისკრიმინაციის ყველა ფორმის აღმოფხვრის შესახებ ან მის შესახებ მომზადებული ვიდეო-რგოლს; ადამიანის უფლებების ევროპულ კონვენციას და ადამიანის უფლებათა საყოველთაო დეკლარაციას
- პროდუქტის შექმნამდე უყურეთ ვიდეოს, სახელწოდებით „როგორ მოვამზადოთ სიუჟეტი სახლიდან გაუსვლელად“ . რომელშიც თავმოყრილია, როგორც სიუჟეტის შექმნის ინსტრუქცია, ასევე თავად სიუჟეტის ნიმუში. ეფექტური პროდუქტის შესაქმნელად და სიუჟეტში დისკრიმინაციისა და ტოლერანტობის მკაფიოდ წარმოსაჩენად, მაყურებელს გააცანით კონკრეტული მაგალითები, რომლებიც შემოთავაზებულია მასალაში. სიუჟეტის მომზადებისას უნდა გაითვალისწინოთ, რომ აუცილებელია ეთიკური პრინციპების დაცვა მაგ., ნებართვის გარეშე არ გამოაქვეყნოთ ვიდეო და ა.შ. სიუჟეტში შეიძლება რესპონდენტები არც გყავდეთ, ისევე როგორც ამ მაგალითში - „სიუჟეტი: პირველი ევროპული დასახლება თბილისში“
- ვიდეოს აწყობისთვის შეგიძლიათ გამოიყენოთ საიტი <https://www.canva.com>

„ყველა განსხვავებულია-ყველა თანასწორია“[Ⓐ]

წყარო:

სამოქალაქო განათლების დამხმარე სახელმძღვანელოს "როგორ გავხდეთ აქტიური მოქალაქე" (მოსწავლის წიგნი) 36-48 გვერდები

დისკრიმინაცია სიტყვასიტყვით განსხვავებას ნიშნავს, მაგრამ ამ ცნებას გაცილებით რთული შინაარსი აქვს. იგი ადამიანთა განსხვავების საფუძველზე მათ შორის უსამართლო მოპყრობას, ძალადობას, დევნას, გადასახლებას, აკრძალვებს, ჩაგვრას გულისხმობს. დისკრიმინაციის ცნების არსის გააზრების მიზნით, გაგაცნობთ დემოკრატიული სახელმწიფოს მოქალაქის ძირითად ღირებულებას – ტოლერანტობას, ეს ცნება ხშირად დემოკრატიის სინონიმადაც იხმარება.

ტოლერანტობის გაგება სხვადასხვა კულტურაში, მათი ისტორიული რეალობიდან გამომდინარე, განსხვავებულია. ქართულში ტოლერანტობის სინონიმი შემწყნარებლობაა.

საქართველო ცნობილია თავისი ტოლერანტული განწყობით. აქ საუკუნეების განმავლობაში მშვიდობიანად თანაარსებობდნენ სხვადასხვა რელიგიის წარმომადგენლები. ამის ნათელ მაგალითს წარმოადგენს მართლმადიდებლური, სომხური, კათოლიკური ტაძრების, ებრაული სინაგოგის, მუსლიმანური მეჩეთის ერთმანეთის გვერდიგვერდ არსებობა. დროთა განმავლობაში მსოფლიო კულტურებში არსებულ ტოლერანტობის ზნეობრივ

ღირებულებებს დაემატა პოლიტიკური და სამართლებრივი მოთხოვნები და შეიქმნა „ტოლერანტობის პრინციპების დეკლარაცია“, რომლის მიხედვითაც ტოლერანტობა არის მსოფლიოს მრავალფეროვანი კულტურების, ამ კულტურებში არსებული სხვადასხვა ღირებულების გამოხატვის ფორმების, განსხვავებული ადამიანების პატივისცემისა და ცნობის აღიარება. ტოლერანტი ადამიანის აღზრდას ხელს უწყობს განათლება, კომუნიკაცია, აზრის თავისუფლად გამოთქმის უნარი, შეგნება და რწმენა ტოლერანტობა არის განსხვავებათა ჰარმონია. იგი არ არის მხოლოდ მორალური მოვალეობა, იგი პოლიტიკური და სამართლებრივი მოთხოვნაცაა. ტოლერანტობა არის მაღალი ზნეობრივი მოვალეობა, რომელიც ღირსებას უტოლდება. იგი ხელს უწყობს მშვიდობას და შესაძლებელს ხდის ომის კულტურის მშვიდობის კულტურით ჩანაცვლებას. აღნიშნული დეკლარაცია 1995 წლის 16 ნოემბერს,

მსოფლიოს 185-მა სახელმწიფომ მიიღო. არ უნდა დაგავიწყდეთ, რომ ტოლერანტობის ცნების „ხერხემალი“ ადამიანის უფლებების პატივისცემაა. ტოლერანტობა ხელს უწყობს პლურალიზმს და კანონიერების დამკვიდრებას, რაც, როგორც წინა თავებში აღვნიშნეთ, დემოკრატიის საფუძველია. ტოლერანტობა არ ნიშნავს შემწყნარებლობას სოციალური უსამართლობისა და კანონდარღვევის მიმართ. იგი არც გულგრილობასა და საკუთარი ინტერესების დათმობას გულისხმობს. შეუძლებელია ყველა სახის საქციელი მისაღები იყოს ჩვენთვის. ადამიანების ისეთი ქცევა, რაც სხვათა უპატივცემულობას გამოხატავს ან ზიანს აყენებს სხვას მაგალითად: სიცრუე, ქურდობა რა თქმა უნდა, ვერ იქნება შეწყნარებული. ასეთი ქცევის მიმართ ვერ ვიქნებით ტოლერანტულები. ასევე, ტოლერანტობა ნიშნავს, მოვექცეთ სხვებს ისე, როგორც სხვები გვინდა, რომ მოგვექცნენ ჩვენ. ტოლერანტობის ცნების გააზრებაში ასევე დაგეხმარებათ მისი საწინააღმდეგო ცნების – არატოლერანტობის გამოვლინებების შესწავლა.

არატოლერანტული ქცევის საფუძველს წარმოადგენს გარკვეული ადამიანების რწმენა, რომ მათი ხედვა, ღირებულებათა სისტემა, ცხოვრების წესი სხვებზე უკეთესია. ამგვარი დამოკიდებულება იწვევს განსხვავებული პიროვნების დისკრიმინაციას. შეუწყნარებლობა არა მარტო პიროვნებებს შორის იწვევს ძალადობას, არამედ ეთნოსებსა და სახელმწიფოებს შორისაც. სახელმწიფოთა შორის ძალადობა ომით მთავრდება. ტოლერანტობის მთავარი არსი კი ომის კულტურის მშვიდობის კულტურით შეცვლაა. სწორედ არატოლერანტული ქცევა უშლის ხელს ადამიანთა მშვიდობიან თანაარსებობას.

არატოლერანტული ქცევის, დისკრიმინაციის გამოვლინებებია:

- სხვისი შეურაცხყოფა;
- დაცინვა;
- გარიყვა;
- ძალადობა;
- დაშინება, მუქარა;
- რასიზმი – წინასწარ შექმნილი უარყოფითი აზრი ადამიანთა ჯგუფების შესახებ, ფიზიკური მახასიათებლების მიხედვით;
- ფაშიზმი – იდეოლოგია, რომელიც მიისწრაფვის ტოტალიტარიზმისკენ; დამახასიათებელია ყოველგვარი დემოკრატიული თავისუფლების შეზღუდვა, საკუთარი ერის განდიდება და მისი კულტურის უნიკალურობის მტკიცება;
- ექსპლუატაცია – ვინმეს ან რაიმეს უსამართლოდ, საკუთარი ინტერესებისთვის გამოყენება;

- იმპერიალიზმი – სახელმწიფოს მიერ საზღვრებს მიღმა ძალაუფლების გავრცელება და ადმინისტრაციული ერთეულების შექმნა;
- რელიგიური და კულტურული სიმბოლოების წაბილწვა;
- ვანდალიზმი – საზოგადოების ან კერძო პირის კუთვნილი კულტურული და მატერიალური ფასეულობების დაზიანება და განადგურება;
- განდევნა;
- აპარტიდი – რასობრივი დისკრიმინაციის ყველაზე სასტიკი ფორმა, რომელიც რასობრივი ნიშნით გამორჩეული გარკვეული ჯგუფებისათვის სამოქალაქო, პოლიტიკური, ეკონომიკური, სოციალური და კულტურული უფლებების აღკვეთით გამოიხატება.
- რეპრესიები – სხვადასხვა სახის ფიზიკური და ფსიქოლოგიური ზეწოლა;
- გენოციდი – რომელიმე ეთნიკური, ნაციონალური, რელიგიური ან რასობრივი ჯგუფის მთლიანი ან ნაწილობრივ განადგურება. რომ დავძლიოთ არატოლერანტული ქცევის, დისკრიმინაციის შედეგი – ძალადობა, უნდა ვიცოდეთ მისი გამომწვევი მიზეზები.

ყველა არატოლერანტული ქცევის, მათ შორის, დისკრიმინაციის ძირითადი მიზეზი ნეგატიური სტერეოტიპები, წინასწარშეგონებები და ეთნოცენტრიზმია. განვიხილოთ თითოეული მათგანი ცალ-ცალკე:

ეთნოცენტრიზმი არის ეთნიკური ჯგუფის მიერ საკუთარი ტრადიციებისა და ფასეულობების გადაჭარბებული შეფასება და საკუთარი ჯგუფის უპირატესად წარმოდგენა. ეთნოცენტრიზმი ეთნოსებს შორის კონფლიქტს იწვევს.

წინასწარშეგონებები – წინასწარ ჩამოყალიბებული შეხედულებები ხელს გვიშლის, რეალურად დავინახოთ და შევაფასოთ ადამიანები და მიმდინარე მოვლენები. წინასწარშეგონება არის ადამიანის მიერ მეორე ადამიანის ან მოვლენის გაცნობამდე, მოვლენის გააზრებამდე შექმნილი მცდარი აზრი, რადგან შემფასებელი საერთოდ არ იცნობს ან ცუდად იცნობს განსახილველ საკითხს.

სტერეოტიპები არის შეხედულებები, რომლებიც სხვადასხვა მიზეზის გამო გვიყალიბდება ადამიანებზე, მოვლენებზე, ადამიანთა ჯგუფებზე. „სტერეოტიპი“ ბერძნული სიტყვაა. სიტყვა ორი ნაწილისაგან შედგება. პირველი ნაწილი, „სტერეო“ ნიშნავს მყარს, მეორე, „ტიპოს“ კი – ანაბეჭდს. სტერეოტიპი წარმოადგენს ადამიანის მიერ ქცევის ნორმების, ტრადიციების, სხვა ღირებულებების უკვე ჩამოყალიბებული შეხედულებებით შეფასებას.

სტერეოტიპის შექმნის დროს ხდება ადამიანის ან ადამიანთა ჯგუფის შესახებ ჩვენი მოსაზრების განზოგადება. საზოგადოება ხშირად უსამართლოდ ქმნის და სამუდამოდ აწესებს ზოგიერთ სტერეოტიპს, რომელიც ხშირად ხდება უსამართლო დევნისა და დისკრიმინაციის მიზეზი. რატომ ხდება ასე? იმიტომ, რომ თითოეულ ამ შემთხვევაში ჩვენ განვაზოგადებთ ჩვენს შეხედულებას. ამ განზოგადების საფუძველს წარსულში მიღებული გამოცდილება, წიგნებსა და ჟურნალ-გაზეთებში წაკითხული ამბები, ტელევიზიიდან ან ოჯახის წევრებისა თუ მეგობრებისგან მიღებული ინფორმაცია, ნანახი კინოფილმები წარმოადგენს. ხშირ შემთხვევაში, ჩვენ ვიქმნით წინასწარ განწყობას პიროვნების მიმართ არა რეალურ ფაქტებზე, არამედ სტერეოტიპებზე დაყრდნობით. ხშირად ვექვევით სტერეოტიპების ზეგავლენის ქვეშ, როდესაც საქმე ეხება საზოგადოების იმ ჯგუფს, რომელთანაც არ გვაქვს სისტემატური შეხება. ძველ ამერიკულ კინოფილმებში აფროამერიკელები წარმოდგენილნი იყვნენ, როგორც უვიცეები, ზარმაცები და მოძალადეები, რამაც ხელი შეუწყო აფრო-ამერიკელების შესახებ მცდარი სტერეოტიპის ჩამოყალიბებას.

სტერეოტიპის ნათელი მაგალითი გენდერული სტერეოტიპებია, როდესაც ქალები და მამაკაცები ქვეყნის საზოგადოებრივ და პოლიტიკურ ცხოვრებაში თანაბრად არ მონაწილეობენ, მათი როლები თანაბრად არ ნაწილდება. განვიხილოთ საქართველოში დამკვიდრებული ერთ-ერთი გავრცელებული გენდერული სტერეოტიპი: ქალის ადგილი სახლშია, ქალის მთავარი მოვალეობა დიასახლისობაა.

როგორ დავძლიოთ ეს და, საერთოდ, ნებისმიერი სტერეოტიპი?

- სტერეოტიპის დაძლიების მიზნით, უნდა შეაგროვოთ მაგალითები, რომლებიც აქარწყლებს სტერეოტიპს;
- უარი თქვათ ნეგატიურ სტერეოტიპზე;
- უკეთ გაიცნოთ იმ ადამიანთა ჯგუფის ტრადიციები, კულტურა და ა. შ. ვისზეც არის შექმნილი სტერეოტიპი.

გენდერული სტერეოტიპი თანდათან იმსხვრევა. ქალის როლი და იმიჯი დღეს მნიშვნელოვნად შეიცვალა. ხშირად გვხვდება საქმიანი იმიჯის მქონე ქალი ოფიციალურ სამოსში გამოწყობილი და საქმიანი მანერით.

შესაძლოა, საქმიანი იმიჯის მქონე ქალბატონი სულაც არ იყოს დაკავებული ბიზნესით და მისი ქცევის მანერა და ჩაცმულობა მხოლოდ ილუზია იყოს.

სწორედ ეს არის სტერეოტიპის მონათესავე ტერმინის – იმიჯის ძირითადი არსი. იმიჯი კონკრეტულ საგანზე, ადამიანზე ხელოვნურად, სპეციალურად შექმნილი წარმოდგენაა. იგი ხშირად ფაქტებს კი არ ეფუძნება, არამედ პრესტიჟს, ემოციებს, აზრებს და ა.შ. იმიჯი

ხელს უშლის ობიექტის რეალურ აღქმას. იმიჯის შექმნა ძალზე მნიშვნელოვანია საქმიანი ადამიანისათვის. იმიჯს ფართოდ იყენებენ რეკლამაში, პროპაგანდაში. „მასობრივი საშუალებები“ ხშირად, რეალური სახეების ნაცვლად, სწორედ სტერეოტიპებსა და იმიჯს იყენებენ.

დისკრიმინაციას ხშირად იწვევს უცოდინრობა. რაც არ ვიცით, უცნაურად გვეჩვენება და ამიტომ გვეშინია განსხვავებულის. მას ეჭვის თვალით ვუყურებთ და ხშირად აგრესიულადაც ვეპყრობით.

გამონათქვამები:

„ჩემი ოცნებაა, რომ ჩემი ოთხი შვილი ერთ მშვენიერ დღეს ცხოვრობდეს ისეთ ქვეყანაში, სადაც მათ შესახებ იმსჯელებენ მათი თვისებების, ხასიათის და არა კანის ფერის მიხედვით“.

*ადამიანის უფლებათა დამცველი, მარტინ ლუთერ კინგი
სიტყვა წარმოთქმული 1963 წელს პრეზიდენტ ლინკოლნის მემორიალთან,
ვისი დამსახურებაც იყო მონობის გაუქმება აშშ-ში.*

„არ განსაჯო შენი მეზობელი მანამ, სანამ სამი დღით მაინც არ წარმოიდგენ თავს მის ადგილას“.

ჩრდილოამერიკული ანდაზა

„ხალხს ხშირად სძულს ერთმანეთი, რადგან ეშინია ერთმანეთის, მათ ეშინიათ ერთმანეთის, რადგან არ იცნობენ ერთმანეთს...“

მარტინ ლუთერ კინგი

ყოველდღიურ ცხოვრებაში დისკრიმინაცია შეიძლება გამოხატული იყოს განათლებისა და სოციალური მომსახურების მიღების შეზღუდვით, ადამიანთა იგნორირებით, სხვადასხვა საზოგადოებრივ გაერთიანებაში თანამონაწილეობის შეზღუდვით, დაცინვით, ბიზნესსა თუ პოლიტიკაში ქალებისა და უმცირესობათა კარიერული წინსვლისათვის დამატებითი ბარიერების შექმნით. ხშირად

უმცირესობათა ჯგუფები სისასტიკის მსხვერპლნი ხდებიან მხოლოდ იმიტომ, რომ ისინი უმცირესობას წარმოადგენენ. სამწუხაროდ, დღეს კიდევ არსებობს რასისტული ორგანიზაციები: „თეთრი დანები“, „ნეონაცისტები“, „სკინჰედები“ (სკინჰეად – თმაგადაპარსული) და სხვა, რომლებიც ღიად აცხადებენ თავიანთ დისკრიმინაციულ და რასისტულ შეხედულებებს.

სტიგმა

დისკრიმინაციის კიდევ ერთი მიზეზი სტიგმაა. სტიგმა არის მცდარი, „გაყინული“ შეხედულება, მიკრული იარლიყი, რომელიც იწვევს პიროვნების ან ჯგუფის მარგინალიზაციას, ანუ გარიყვას. სტიგმატირებული ადამიანის დისკრიმინაციას ხშირად მოსდევს კონფლიქტი და ძალადობა. სტიგმის შედეგად ხდება ადამიანის განდევნა საზოგადოებიდან. სტიგმა მრავალგანზომილებიანი ცნებაა. იგი შეიძლება იყოს ფსიქოლოგიური, იურიდიული, სოციალური.

სტიგმა გვხვდება საზოგადოებაშიც და ოჯახშიც. ჩვენ შეგვიძლია, ადვილად განვსაჯოთ და გავრიყოთ სხვა იმ მიზეზით, რომ ის ჩვენგან განსხვავებულია, მისი გვეშინია, ან არ მივიჩნევთ იმ საზოგადოების სრულუფლებიან წევრად, რომელსაც ჩვენ მივეკუთვნებით. სტიგმის „მსხვერპლნი“ უმეტესად ხდებიან შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ადამიანები, გარკვეული დაავადების (მაგ., აივ/შიდსის) მქონე პირები, სოციალურად დაუცველი ჯგუფების წევრები, დევნილები, ლტოლვილები და სხვ.

მხოლოდ საზოგადოების ჯანსაღ დამოკიდებულებას შეუძლია, თავიდან აიცილოს სოციუმის გარკვეულ წევრთა სტიგმატიზაცია. ყოველმა პიროვნებამ უნდა გაითავისოს, რომ ნებისმიერ ადამიანს აქვს უფლება, იყოს იმ საზოგადოების წევრი, რომელშიც ცხოვრობს.

აივ/შიდსთან დაკავშირებული სტიგმა

სტიგმა და დისკრიმინაცია, რომელიც აივ/შიდსს უკავშირდება, ნაწილობრივ, შიშისა და გაუგებრობის საფუძველზე განვითარდა. აივ-ის დიაგნოზი იწვევდა პანიკას, შიშსა და უმწეობის განცდას. დღეს ცნობილია, რომ უკვე შესაძლებელია შიდსის მკურნალობა და დაავადებულმა ადამიანებმა, შესაძლოა, მრავალი წელი იცოცხლონ. მიუხედავად ამისა,

ზოგადად, დაავადებისა და ინფექციისადმი შიში კიდევ არსებობს, რაც ინფიცირებულთა მიმართ საზოგადოების მკვეთრად ნეგატიური დამოკიდებულებით არის განპირობებული.

სტიგმის გამო, აივ-ინფიცირებულებს ემინიათ თავიანთი სტატუსის გამჟღავნების; მათ ურჩევნიათ, თავი აარიდონ აივ/შიდსზე გამოკვლევას, ეს კი ხელს უწყობს ინფექციის გავრცელებას. დაავადებისადმი ასეთი მიდგომა გამოიწვია საზოგადოების უარყოფითმა დამოკიდებულებამ ინფიცირებულების მიმართ. მაგალითად, საქართველოს ერთ-ერთ ქალაქში, სამედიცინო დაწესებულებაში სისხლის გადასხმის შედეგად დაინფიცირდა ახალგაზრდა ფეხმძიმე ქალბატონი. მას აივ/შიდსით დაავადებული ჩვილი გაუჩნდა. გამოძიების შედეგად, დადგინდა, რომ სისხლის აღება მოხდა ე.წ. ფანჯარა პერიოდში. ეს ის პერიოდი, როდესაც აივ/შიდსის ვირუსი დაფარულ სტადიაში იმყოფება. სწორედ ამან გამოიწვია ქალბატონის დაინფიცირება. სასამართლომ დაზარალებულს მცირედი კომპენსაცია მიანიჭა. ახლა ოჯახი ქალაქის გარეუბანში უკიდურეს გაჭირვებაში ცხოვრობს. ისინი არ მუშაობენ, მათ არავინ ეკონტაქტება. დაფიქრდით, რატომ არის ოჯახი ამ მდგომარეობაში? ვინ უნდა იზრუნოს ამგვარ ადამიანებზე? როგორ ავიცილოთ თავიდან სტიგმა?

სახელმწიფომ დაიწყო სტიგმასთან ბრძოლა. იგი კანონმდებლობებით ცდილობს „გარიყული“ ჯგუფების ინტეგრაციას საზოგადოებაში. მაგ., სახელმწიფომ გამოსცა „საქართველოს კანონი აივ ინფექცია/ შიდსის შესახებ“, სადაც განხილულია სახელმწიფო პოლიტიკა და - ავადების მიმართ. კანონი ავალდებულებს ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს ინფიცირებულთა უფლებების და ღირსების დაცვას. ამავე დროს, კანონმა უნდა უზრუნველყოს დაავადებულთა მიმართ დისკრიმინაციის თავიდან აცილება. სახელმწიფომ ასევე შეიმუშავა დევნილთა, შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა საზოგადოებაში ინტეგრაციის სტრატეგიები.

ამრიგად, ადამიანები ყველანი ერთნაირები და, ამავე დროს, განსხვავებულები არიან. ჩვენ განვსხვავდებით ერთმანეთისგან ფიზიკური აღნაგობით, კანის ფერით, სხვადასხვა კულტურას ვეკუთვნით. ზოგი ჩვენგანი მეტად წარმატებულია, ზოგი ნაკლებად, მაგრამ,

მიუხედავად ამისა, ყველანი თანასწორი ვართ. ჩვენ მსგავსნი და თანასწორნი ვართ ყველგან საკლასო ოთახში, სკოლაში, ეზოში, უბანში, ქალაქში, საკუთარ ქვეყანაში, მსოფლიოში!

ტოლერანტული და არატოლერანტული ქცევები

ტოლერანტული ქცევა	არატოლერანტული ქცევა
<ul style="list-style-type: none"> • სხვების მიმართ კეთილგანწყობა • თქვენგან განსხვავებული პიროვნების პატივისცემა • განსხვავებული აზრის პატივისცემა • სხვების არგანსჯა 	<ul style="list-style-type: none"> • სხვების შეურაცხყოფა, დაცინვა • განსხვავებული პიროვნების იგნორირება, გარიყვა • განსხვავებული აზრის უპატივცემულობა

<ul style="list-style-type: none"> • ჰუმანიზმი – ადამიანის სიყვარული, • მისი ღირსების პატივისცემა, • კაცთმოყვარეობა • ალტრუიზმი, ანუ სხვაზე უანგარო ზრუნვა • თანაგრძნობა, მისი განცდის გაზიარება მოსმენის უნარი • მოთმინება, თავდაჭერის უნარი, • როცა რაიმე არ მოგწონს, აგრესიას არ გამოხატავ • ერთგულება 	<ul style="list-style-type: none"> • სხვების მხოლოდ საკუთარი თვალთახედვით შეფასება • უპატივცემულობა • არავისზე ზრუნვა • არავის თანაგრძნობა • სხვების არ მოსმენა • წყობილებიდან ადვილად გამოსვლა • ღალატი
---	---